

УКРАЇНА

(19) **UA** (11) **76777** (13) **U**
(51) МПК (2013.01)
C07D 243/14 (2006.01)
C07C 7/00
C07C 45/54 (2006.01)

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ
УКРАЇНИ

(12) ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

(21) Номер заявки: u 2012 09078	(72) Винахідник(и): Шестеренко Євгенія Аркадівна (UA), Романовська Ірина Ігорівна (UA), Севастьянов Олег Всеволодович (UA), Павловський Віктор Іванович (UA), Андронаті Сергій Андрійович (UA)
(22) Дата подання заявки: 23.07.2012	
(24) Дата, з якої є чинними права на корисну модель: 10.01.2013	
(46) Публікація відомостей про видачу патенту: 10.01.2013, Бюл.№ 1	(73) Власник(и): ФІЗИКО-ХІМІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМ. О.В. БОГАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ, Люстдорфська дорога, 86, м. Одеса, 65080 (UA)

(54) СПОСІБ ОТРИМАННЯ S-ЕНАНТІОМЕРІВ 3-АЦИЛОКСИ-7-БРОМ-5-ФЕНІЛ-1,2-ДИГІДРО-3Н-1,4-БЕНЗДІАЗЕПІН-2-ОНУ

(57) Реферат:

Спосіб отримання S-енантіомерів 3-ацилокси-7-бром-5-феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-ону включає проведення стереоселективного гідролізу рацематів циклічних сполук та стереоселективний гідроліз.

UA 76777 U

UA 76777 U

Корисна модель належить до біотехнології і біоорганічної хімії, а саме до способу отримання за допомогою іммобілізованої мікросомальної фракції печінки свині S-енантіомерів 3-ацетокси-7-бром-5-феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-ону, які можуть знайти застосування у медицині і фармацевтичній промисловості.

Відомий спосіб проведення енантіоселективного гідролізу 3-ацетокси-7-хлор-5-феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-ону за допомогою вільної мікросомальної фракції печінки щурів (див. Yang S.K., Liu K., Guengerich F.P. Enantioselective hydrolysis of oxazepam 3-acetate by esterases in human and rat liver microsomes and rat brain S9 fraction// Chirality. - 1990. - Vol. 2, № 3. - P. 150-155).

Відомий спосіб іммобілізації карбоксилестерази печінки свині в гранули альгілату натрію. Однак іммобілізований фермент використовувався для стереоселективного гідролізу офлоксацину, а не естерів 7-бром-3-гідрокси-5-феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-ону.

Спосіб передбачає використання гранул альгілату натрію, модифікованого Ca^{2+} з іммобілізованою в них карбоксилестеразою для отримання левофлоксацину (L-енантіомер офлоксацину) антибактеріального препарату, що належить до групи фторхінолонів. Реакцію проводили в реакторі періодичної дії в 0,1 моль/дм фосфатному буферному розчині рН 6,8, 30 °С і перемішуванні 200 об/хв. Після чого гранули видаляли з реакційного середовища, промивали буферним розчином і використовували повторно. Кінцевий продукт відокремлювали від реакційної суміші за допомогою вискоєфективної рідинної хроматографії (див. Lee S.-Y., Min B.-H., Hwang S.-H. et al. Enantioselective production of levofloxacin by immobilized porcine liver esterase// Biotechnol. Lett. - 2001. - Vol. 23, № 13. - P. 1033-1037).

Даний спосіб взятий як найближчий аналог.

Аналог та спосіб, що заявляється, мають такі спільні ознаки:

- проведення стереоселективного гідролізу естерів циклічних сполук.
- використання препарату карбоксилестерази печінки свині, іммобілізованого в гранулах альгілату Na, модифікованого Ca^{2+} .

Але відомий спосіб мав суттєві недоліки - комерційний препарат карбоксилестерази (Sigma Chemical Co., USA) має високу вартість, низький рівень збереження вихідної активності (58 %); розроблений у прототипі біокатализатор використовується лише впродовж 5 циклів з 100 % збереженням естеразної активності, крім того, застосування вискоєфективної рідинної хроматографії не дозволяє отримувати продукт реакції в препаративній кількості.

В основу корисної моделі, що заявляється, поставлено задачу розробити спосіб отримання S-енантіомерів естерів 7-бром-3-гідрокси-5-феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-ону, в якому шляхом використання карбоксилестерази у складі мікросомальної фракції печінки свині можливо значно підвищити кількість циклів використання біокатализатора, збереження його естеразної активності та збільшити доступність іммобілізованого препарату.

Поставлена задача вирішена у способі отримання S-енантіомерів естерів 7-бром-3-гідрокси-5-феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-ону, тим що передбачає проведення стереоселективного гідролізу рацематів циклічних сполук за допомогою карбоксилестерази печінки свині, іммобілізованої в альгілаті Na, модифікованому Ca^{2+} , тим, що як циклічні сполуки використовують естери 3-гідрокси-7-бром-5-феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-ону, стереоселективний гідроліз яких здійснюють при температурі реакційного середовища 37 °С впродовж 1 години за допомогою карбоксилестерази у складі мікросомальної фракції печінки свині (естеразна активність 258,7 од/см³), з наступним виділенням продукту з реакційного середовища методом колонкової хроматографії. Згідно з корисною моделлю, циклічні сполуки використовують естери 3-гідрокси-7-бром-5-феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-ону, стереоселективний гідроліз яких здійснюють при температурі реакційного середовища 37 °С впродовж 1 години за допомогою карбоксилестерази у складі мікросомальної фракції печінки свині (естеразна активність 258,7 од/см³), з наступним виділенням продукту з реакційного середовища методом колонкової хроматографії.

Корисна модель, що заявляється, містить такі нові ознаки:

- одержання іммобілізованої в альгілаті Na, модифікованому Ca^{2+} , мікросомальної фракції печінки свині з 70 % збереженням вихідної активності мікросомальної фракції.
- проведення стереоселективного гідролізу рацематів естерів 7-бром-3-гідрокси-5-феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-ону за допомогою іммобілізованої мікросомальної фракції печінки свині;

- виділення продуктів реакції - S-енантіомерів естерів 7-бром-3-гідрокси-5-феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-ону з реакційного середовища за допомогою колонкової хроматографії.

Причинно-наслідковий зв'язок між сукупністю заявлених ознак та досягнутим технічним результатом - проведення стереоселективного гідролізу рацематів естерів 7-бром-3-гідрокси-5-

феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-ону, що здійснюють при температурі реакційного середовища 37 °С впродовж 1 години за допомогою карбоксилестерази у складі мікросомальної фракції печінки свині (естеразна активність 258,7 од/см³) з наступним виділенням продукту з реакційного середовища методом колонкової хроматографії дозволяє отримувати S-енантіомери естерів 7-бром-3-гідрокси-5-феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-ону впродовж 12 циклів використання біокаталізатора з 100 % збереженням естеразної активності іммобілізованої мікросомальної фракції (70 % від вихідної активності вільної мікросомальної фракції).

Добре відомо, що фармакологічна активність енантіомерів може значно відрізнятись (див. Спасов А.А., Иежица И.Н., Васильев П.М. и др. Фармакология стереоизомеров лекарственных веществ. - Волгоград: Изд-во ВолгГМУ, 2011. - 348 с), тому стереохімічна характеристика хіральних лікарських препаратів є дуже важливою. Розробка препаративних методів розділення енантіомерів, в кількостях, необхідних для проведення фармакологічних досліджень, в тому числі естерів 7-бром-3-гідрокси-5-феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-ону, потенційних анксиолітичних і снодійних засобів (див. Сівко Г.І., Кириченко І.М., Мальцев Г.В., Семенішина Е.А., Павловський В.І., Кравченко І.А. Протисудомна активність складних ефірів 3-гідроксифеназепаму при їх пероральному введенні// Одеський медичний журнал. - 2006. - Т. 96, № 4. - С 27-29), є актуальною.

Карбоксилестераза печінки свавців є перспективним біокаталізатором енантіоселективного гідролізу і синтезу широкого ряду аліциклічних, карбоциклічних і гетероциклічних сполук (див. Bornscheuer U.T., Kazlauskas R.J.// Hydrolases in organic synthesis/ Weinheim, Wiley-VCH, 2006. - 368 p.

Але до недоліків комерційного препарату карбоксилестерази належить: нестабільність, висока вартість, однократність використання. Тому нами для проведення стереоселективного гідролізу естерів 7-бром-3-гідрокси-5-феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-ону була вибрана мікросомальна фракція печінки свині, у зв'язку з її більшою доступністю: методика її виділення є більш простою, порівняно з високоочищеним препаратом карбоксилестерази.

Заявлений спосіб забезпечує отримання S-енантіомерів естерів 7-бром-3-гідрокси-5-феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-ону, краще збереження естеразної активності карбоксилестерази після іммобілізації, значне підвищення кратності застосування препарату з 100 % збереженням естеразної активності іммобілізованої мікросомальної фракції (70 % від активності вільної мікросомальної фракції) та збільшення кількості отриманого продукту.

У даному способі з'ясовано залежність ступеня трансформації субстратів за допомогою мікросомальної фракції печінки свині, іммобілізованої в альгінаті натрію, модифікованому Ca²⁺, від температури інкубаційного середовища і активності біокаталізатора. Також встановлено залежність естеразної активності біокаталізатора, необхідної для досягнення 50 % ступеня трансформації субстратів, від їх структури.

Заявлений спосіб здійснюється наступним чином.

У розчин, що містить естер 7-бром-3-гідрокси-5-феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-ону з концентрацією 0,5 ммоль/дм³, диметилсульфоксид і дистильовану воду в співвідношенні 2:3, вводили мікросомальну фракцію, попередньо змішану з 4 % розчином альгінату Na, і утворенням в результаті гранул, стабілізованих 5 % водним розчином хлориду кальцію. Реакційну суміш витримували при перемішуванні (250 об/хв) при температурі 37 °С протягом 60 хв.

Через 60 хв інкубації при 37 °С гранули з включеною мікросомальною фракцією відокремлювали фільтруванням та використовували багаторазово (до 12 раз з 100 % збереженням активності іммобілізованого препарату), введенням в новий розчин з описаними вище компонентами. Отриманий S-енантіомер естеру 7-бром-3-гідрокси-5-феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-ону виділяли з реакційної суміші екстрагуванням хлороформом з подальшим виділенням методом колоночної хроматографії (носії: силікагель L 40/100 μ , Chemapol, Чехія) з використанням системи хлороформ:етилацетат 1,5:2,5. Структуру S-енантіомеру встановлювали за допомогою рентгеноструктурного аналізу (рентгенівські дифракційні дані вимірювали при $t_{\text{кдмн}}$ в монокристальному дифрактометрі "Oxford Diffraction SuperNova" з мікрофокусним джерелом CuK α випромінювання ($\lambda=1,54184$)), кут обертання - поляриметричним методом (вимірювали на поляриметрі Perkin-Elmer 241-MC).

Приклади здійснення способу:

Приклад 1.

В ємність, що містить 1 дм³ розчину 3-ацетокси-7-бром-5-феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-ону з концентрацією 0,5 ммоль/дм³, приготованого на суміші диметилсульфоксид: дистильована вода в співвідношенні 2:3, вводили мікросомальну фракцію

(естеразна активність 258,7 од/см³), попередньо змішаною з 4 % розчином альгілату натрію, і утворенням в результаті гранул, стабілізованих 5 % водним розчином хлориду кальцію. Реакційну суміш витримували при перемішуванні (250 об/хв) при 37 °С протягом 60 хв. Після інкубації гранули відокремлювали фільтруванням та використовували багаторазово (до 12 раз з 100 % збереженням естеразної активності іммобілізованого препарату), введенням в новий розчин з описаними вище компонентами.

Отриманий S-енантіомер 3-ацетокси-7-бром-5-феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-ону виділяли з реакційної суміші екстракцією 0,75 дм³ хлороформу і наступною колонковою хроматографією (носії: силікагель L 40/100 μ , Chemapol, Чехія) з використанням системи хлороформ:етилацетат=1,5:2,5. Вихід продукту становив 50 % (50,0 мг). Кут обертання $[\alpha]_D^{20} = +195,3^\circ$, $c=1$ в хлороформі.

Приклади №№ 2-6 ілюструють здійснення способу аналогічно прикладу № 1, але при використанні різних температур (10-50 °С) реакційного середовища.

Приклади №№ 7-9 демонструють здійснення способу аналогічно прикладу № 1, але при використанні біокатализатора з різною естеразною активністю.

В таблиці 1 наведена залежність ступеня трансформації 3-ацилокси-7-бром-5-феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-онів за допомогою іммобілізованої мікросомальної фракції печінки свині, від температури інкубаційного середовища і активності біокатализатора.

Приклади №№ 10-18 ілюструють здійснення способу аналогічно прикладу № 1, але при використанні інших естерів 7-бром-3-гідрокси-5-феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-ону.

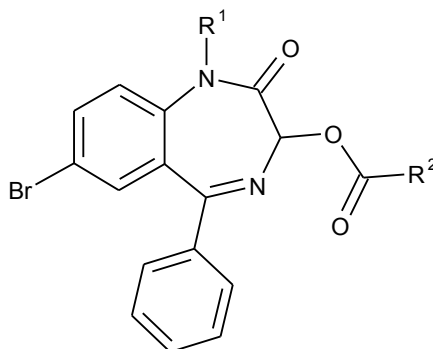
В таблиці 2 наведена залежність естеразної активності іммобілізованої мікросомальної фракції, необхідної для 50 % ступеня гідролізу субстратів від структури 3-ацилокси-7-бром-5-феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-онів. На фіг. 1 наведена залежність ступеня трансформації 3-ацетокси-7-бром-5-феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-ону від кратності використання біокатализатора. Фіг. 1 демонструє, що іммобілізований препарат мікросомальної фракції каталізує енантіоселективний гідроліз 3-ацетокси-7-бром-5-феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-ону з 100 % збереженням естеразної активності впродовж 12 циклів використання біокатализатора. Показано, що естеразна активність іммобілізованої мікросомальної фракції відносно до вивчуваних естерів 7-бром-3-гідрокси-5-феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-ону носить нелінійний характер. Так, естеразна активність, що необхідна для 50 % трансформації субстрату, становила 167,9 од/см³ для 3-пропінілокси-7-бром-5-феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-ону (приклад 11), в той час як для сполук з прикладів 10 і 12, необхідна кількість біокатализатора становила 258,7 од/см³ і 189,1 од/см³, відповідно. Також встановлено, що введення алкільних замісників в перше положення молекули субстрату (прикладі 17, 18) приводить до збільшення необхідної естеразної активності.

Отримані результати дозволяють прийти до наступного висновку: розроблений спосіб дозволяє отримувати S-енантіомери естерів 7-бром-3-гідрокси-5-феніл-1,2-дигідро-3Н-1,4-бенздіазепін-2-ону у препаративних кількостях та можливістю багаторазового використання біокатализатора.

Таблиця 1

№№	T, °C	Естеразна активність біокатализатора, од/см ³	Ступінь трансформації, %
1	37	258,7	50,0
2	10	258,7	15,0
3	20	258,7	17,5
4	30	258,7	34,8
5	40	258,7	48,7
6	50	258,7	25,4
7	37	77,6	14,6
8	37	142,3	22,9
9	37	188,9	35,3

Таблиця 2

№№ прикладу	R ¹	R ²	Естеразна активність біокаталізатора, од/см ³
10*	H	CH ₃	258,7
11	H	C ₂ H ₅	167,9
12	H	C ₃ H ₇	189,1
13	H	C ₄ H ₉	204,0
14	H	C ₅ H ₁₁	203,2
15	H	C ₆ H ₁₃	204,3
16	H	C ₇ H ₁₅	275,6
17**	CH ₃	CH ₃	286,0
18***	C ₂ H ₅	CH ₃	291,2

$[\alpha]_D^{20}$ (C=1, в хлороформі): *+116,9°, ** +195,3°, ***+ 193,8°.

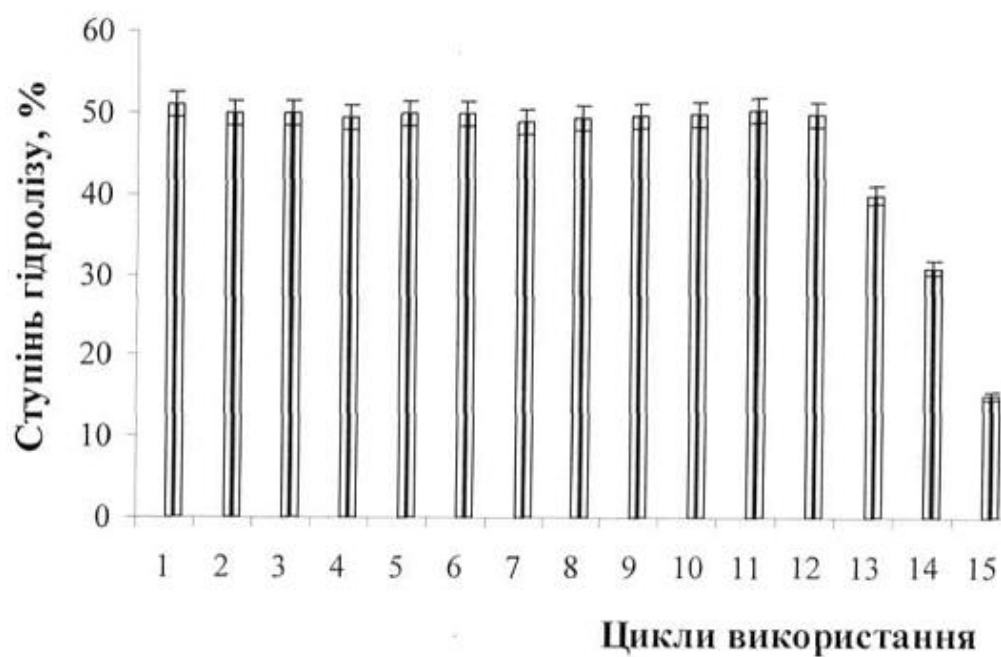
Вихід: *50,0 % (50,0 мг), **46,2 % (46,2 мг), ***43,1 % (43,1 мг)

ФОРМУЛА КОРИСНОЇ МОДЕЛІ

5

Спосіб отримання S-енантіомерів 3-ацилокси-7-бром-5-феніл-1,2-дигідро-3H-1,4-бенздіазепін-2-ону, що передбачає проведення стереоселективного гідролізу рацематів циклічних сполук за допомогою карбоксилестерази печінки свині, іммобілізованої в альгінаті Na, модифікованому Ca²⁺, який **відрізняється** тим, що як циклічні сполуки використовують естери 3-гідрокси-7-бром-5-феніл-1,2-дигідро-3H-1,4-бенздіазепін-2-ону, стереоселективний гідроліз яких здійснюють при температурі реакційного середовища 37 °C впродовж 1 години за допомогою карбоксилестерази у складі мікросомальної фракції печінки свині (естеразна активність 258,7 од/см³), з наступним виділенням продукту з реакційного середовища методом колонкової хроматографії.

10

Комп'ютерна верстка А. Крулевський

Державна служба інтелектуальної власності України, вул. Урицького, 45, м. Київ, МСП, 03680, Україна

ДП "Український інститут промислової власності", вул. Глазунова, 1, м. Київ – 42, 01601